Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica - Cod. Ettenheim-Münster 289

Aristoteles

[S.l.], [17. Jahrh.]

Caput 3tium

urn:nbn:de:bsz:31-130062

Visual Library

quoniam erret contra quartam rationem Syllani vel ipsius N. mentalis propositi et scripti per vocem etc. denique ex praemissis adstructis sequitur quod sicut Veritas ad Scholasticos, sartor et Rhetorica per sectorem sicut ... per staticam potest repraesentare plerasque artes facta artium. quidquid sit tamen de hisce ... solum dispositionem vocabularium spectare ad logicam non tamen N. quod artificium dispositio ... falsum ... est inadaequatum obiectum, instrumentum, medium et attributum proprium logica sicut multorum aliarum scientiarum, quod solum probant rationes et textus contra nos citati vel citandi. N. autem quod sint obiectum attributionis partiale.

Caput 3tium

An intellectus sit obiectum materiale logicae

Certum est quod in intellectu tanquam subiecto physico recipiantur operationes mentis, quaeritur an propterea debeat dici obiectum materiale logicae. affirmant tenent Scholastici et cum eo aliqui recentiores. antiquiores vero nec quidem meminere huius sententiae quam cataneus aperte falsam pronunciat contra quam

20 Dico cum communissima: intellectus non est obiectum materiale logicae. probatur 1mo ex eodem fundamento, quo vocem reiecimus, ex auctoritate et consensu communi praecipuorum interpretum Aristotelis auctorum tam antiquorum, quam recentiorum, a quibus in quaestione nominis non est recedendum. probatur 2do ratione: illud non est obiectum materiale logicae de quo regulae logicae vel nullam vel raram faciunt mentionem, sed regulae logicae de intellectu vel nullam vel raram faciunt mentionem, sicut ... quaestione ... logica dicat intellectum in logica physica via ... ergo intellectus non est obiectum materiale logicae. maior probatur ab inductione omnium artium quae non sunt in quaestione. probatur minor si regulae logicae loquerentur de intellectu vel ideo, quia debet dirigi ad eliciendas bonas operationes, vel quia est earum subiectum receptivum, neutrum potest dici, ergo. non primum alias quaevis ars ... esset obiectum ... artis, et sic ... logicae esset obiectum logicae, sicut ... ... bonas ... est ... [illegible]. non secundum quia regulae quatenus loquerentur de intellectu ut subiecto receptivo ... non ... difficultatem neque minuerent sive loquerentur de intellectu sive non quia tota difficultas iam est sublata modo loquerentur de operationibus, ... autem regularum et artis est tollere difficultatem quae datur in opere, et ubi non datur difficultas, ibi non datur ars, sicut non datur ars quae doceat ... nire edere bibere etc: ex quo ... ... nulla alia ars quae est extra quaestionem, ... pro ... materiali, in quo vel efficiendo

vel immutando non datur maior vel minor difficultas sive regula loquendi de illo fiunt, ergo nec logica praeter veritatem rationis intellectum habet pro obiecto: aliud est de arte et quibus verba obiectum magica et Rhetorica pedes item saltatoria quia in his recipitur forma et ab hac perficiuntur.

21 Confirmatur 1mo: in quaestione nominis non est recedendum a communi authorum communis autem authorum non assignat obiectum materiale physicum distinctum a formali in artibus activis, quae habent opus adaequate transiens, nec est assignabile aliquod simile obiectum extra ea quae sunt in quaestione. quod vero in factivis assignent obiectum materiale physicum ratio est quia ibi datur in disponendo subiecto recipiendo, et introductione formae specialis difficultas habentes opus permanens, ut patet ex introductione dicendum artium factivarum: et sicut non datur obiectum formale artis, in quo nulla est difficultas ita necessarium materiale, quod supponitur et subintelligitur in definitione obiecti materialis, hac ratione non repugnat pro artibus activis; repetat quidem operatio explicite intellectum, tanquam principium et sicut cognitio obiectum creatura secum vel relationem transcendentalem, quia tamen intellectus est pars operis immediate esse se intenti a logica; opus est logicum ut videtur est definitio divisio et syllogismum mentalis in abstracto, hic autem tantum potest concipi et immediate affirmari, quia concipitur vel affirmatur intellectus immediate, ergo intellectus non est pars operis logici.

22o Confirmatur 2do: illud non est obiectum materiale logicae quod recipit tantum artefactum, sed intellectus tantum recipit artefactum, ergo non est obiectum materiale logicae. probatur minor: a pari vox in statua vel cui imponitur imago, tam recipit tantum artefactum, neque est obiectum materiale, licet sed non ex acceptione aeque vel plus difficultatis ac perficiatur quam intellectus, ergo quia intellectus recipit tantum artefactum et non est obiectum materiale nisi remotum et extrinsecum, vel est quidem immediatum sed physicum tantum et naturale non artificiale.

23 Confirmatur 3tio ad hoc ut aliquid sit obiectum scientiae requiritur iuxta Aristotelem in libris metaphysicorum ut scientia naturam illius, principia et causas investiget. sed logica hoc non facit circa intellectum ut patet ex omnibus libris ergo non est obiectum. si dicis id ideo non fieri quia intellectus sub ratione obiecti non meretur specialem considerationem, contra est: nulla alia scientia habet pro obiecto materiali id quod sub ratione obiecti materialis non meretur specialem considerationem, ergo neque logica aliud dicere est obiectum materiale plurium scientiarum.

24

Solvuntur obiectiones ∴

Obiicitur 1mo: illud est obiectum artis quod immediate dirigitur ab arte et intrinsece immutatur, sed intellectus immediate dirigitur a logica et intrinsece immutatur ergo intellectus est obiectum logicae. item: illud est obiectum, in quo immediate inducitur forma, sed haec inducitur in intellectu, ergo est obiectum. Respondeo distinguo maiorem: illud est obiectum artis quod immediate dirigitur ab arte et tamquam subiectum tantum subdistinguo maiorem: vel quod dirigitur et artifex, concedo maiorem et artificium

90. Vel pars operis Cõ ma. d. ẽ mi: Sed intellectus dirigit objective vel artificium vel pars artificii N: mi: subjective et artifex Cõ mi: et N. Contiõm. objective illud dirigit, de quo regula immediate directe et explicite loquuntur, subjective de eo, quod vel ẽ causa efficiens, vel tm mediate et in obliquo attingit. sic ergo alterum membrum: illud ẽ objectum in quod immediate inducit formã. si sit pars operis intenti à regulis, et regulæ de eo loquantur, loquuntur de subjecto immediate recipienti Cõ ma. si tm remote de eo loquantur, neque sit pars operis intenti à regulis N. ma. et retorqueo in aërem respectu musicæ et rhetoricæ et quantitatem quæ est objectum materiale omnium artium mechanicarum quia tamen inducit forma neque illud ẽ objectum materiale quod ab opere quandocunque sufficit propter continuationem, sed quod veluti pars operis ab alia parte operis sufficit scilicet forma. intellectus autem à toto opere iam perfecto et completo sufficit et quidem tum mediate extrinsece et remote et ratio huius non ẽ pars. sic semper ita dicitur: illud ẽ objectum materiale quod logica immediate per formam afficit Cõ per talem artefactum N: vel subjectum ẽ objectum remotum Cõ proximum N: et dicitur sicut ẽ in arithmetica dirigit et instruit intellectus ad rite faciendum numerum tamen propterea intellectus ẽ objectum arithmeticæ, ergo nec logicæ.

25. Ob: ergo intellectus est finis logicæ. sed finis ẽ objectum ergo intellectus ẽ objectum. R: ergo retorqueo de aliarum scientiarum finis ẽ perfectio intellectus ergo intellectus est objectum omnium scientiarum. R: ergo dist. ma: intellectus ẽ finis cui et extrinsecus Cõ ma: ẽ finis qui et intrinsecus N. ma. — subdist. mi. sed finis qui ẽ objectum logicæ Cõ mi: finis cui N: mi. et contiõm. finis cui dicitur ille in cuius bonum aliquid procuramus et intendimus. finis qui ẽ ipsum bonum procuratum et immediate ac directe ab arte intentum. ita artifex ẽ finis cui suæ artis et pes sutoriæ. finis qui ẽ artefactum v.g. calceus vel saltem pars artefacti.

26. Ob: ergo finis logicæ ẽ recte intelligere cognoscere iudicare et discurrere, ergo involvit intellectus tanquam objectum materiale et operatio tanquam formale, ut sic intellectus bene discurrens intelligens etc. R: retorqueo ergo pictor et omnis artifex ẽ objectum materiale suæ artis, quia artis finis ẽ bene pingere, cantare etc: R ergo dist. ant. finis proximus immediatus et intrinsecus ẽ intelligere in concreto N: ant. in abstracto sive actus similiter finis Cõ ant. vel sic: finis qui et proximus et simplex tm tum aliqua prolata specificativa est cognoscere Cõ ant. finis cui simpliciter congruere tm omnia prolata N: ant. et contiõm. ẽ ergo intellectus tum finis mediatus remotus et extrinsecus, sicut equitatio respectu artis frænofactoriæ, vel usus cultri respectu artis cultrariæ. alias equus vel eques ẽ objectum materiale frænofactoriæ quia talem frenum in se recipit, sicut intellectus talem operationem. et sutor faciens calceum, similiter eum recipiens vel induens est objectum materiale sui calcei.

Ob: ergo oēs artes habent obiectum naturale distinctum, ergo et logica.
R. dist. ant. artes factivae cō ant. activae N. ant. et contra.
non est paritas, dum e habes logicus est obiectum naturale, sive totum
compositum physicum ex ligno v.g. vel marmore est z dum materiae
obiectum materiale. ratio disparitatis est difficultas supra insinuata,
quae reperitur in disponendo obiecto naturali artium factivarum, hic autem
in potentia [?] physico tota difficultas est in productione seu operati-
onis et nulla in introductione vel receptione, ut patet a paritate
artis in musica. Si vero quis admitteret artem esse obiectum naturale mus-
ica, loqueretur contra sensum communem et Arist. qui docet: facien-
tium, sive artium factivarum, supernonere aliquem finem agentium
vero vel activarum praeter actionem nullum alium esse finem. et addit
ita pro excitare aliquem finem non esse alium, sed eundem finem
esse exercitium et actionem. ergo iuxta Arist. obiectum musica non est aer
vel organum auditus.
Dices: e logica habet difficultatem in disponendo intellectu et appel-
lationis ineptis apprehensionibus; ergo productio et receptio sunt idem
ergo sicut in productione habet difficultatem, in introductione eadem
realiter habet difficultatem in introductione et receptione.
R. in ordine [?] N. artes, in quibus debet superari difficultas in producendo
quia praesupponit, post quod nulla amplius est difficultas in recipiendo. R.
vel d.o ant. logica habet difficultatem in disponendo intellectu tan-
quam artifice, cō ant. tanquam obiecto naturali N. ant. v.g. si
logica habet difficultatem, ita tamen ut tota superetur modo loquatur de operati-
onibus, cō ut non superetur N. ita regula v.g. pictoria, proportionata etc.
multa de disponente tradunt, quomodo phantasiam debeat corrigere:
item sequeretur intellectum esse obiectum naturale omnium scientiarum, quia
e excludi debent ab intellectu ineptae apprehensiones v.g. in theologia:
intelligo in omnibus non est paritas saltem ex eo praecise nil probatur quod
ideo intellectus sit obiectum naturale, quia expelli debent ineptae apprehensiones.
inde potest responsio e ad idem; R. tamen ideo concedo antecedens ipso longe
ita tamen ut tota difficultas omnis sit superata modo loquatur de sola producti-
one, cō ut hoc non sit N. deinde oēs aliae artes, quae habent obiectum
naturale distinctum a formali, loquuntur de receptione et introdu-
ctione quae soli dirigunt materiam receptivam qualitate, et in receptione
quae soli habent difficultatem, ergo etiam idem deberet fieri in logica. neque
dicas, regulas saltem loqui implicite, contra est, e oēs aliae artes lo-
quuntur explicite de obiecto naturali et receptione formae, ergo et ita
deberet loqui logica. neque dicas ideo alias artes loqui expl-
icite, quia inveniunt difficultatem in disponendo obiecto naturali, logicam
vero non habere difficultatem in disponendo intellectu. contra enim est,

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

ex hoc ipso possit intellectum esse obiectum naturalis, atque alie artes
habent difficultatem in disponendo obiecto naturali; neque vero id hab-
et pro obiecto naturali, in quo disponendo nulla datur difficultas, ergo idem
dicendum de logica.

29 Ob: 3tio illud est obiectum, quo posito logica quiescit, et quo non posi-
to non quiescit, sed posito intellectu bene operante quiescit, hoc non posito
non quiescit, ergo intellectus est obiectum. R: facile patet solutione in obiectum
artificiatum distinguo majorem: illud est obiectum quo mediate et formaliter posi-
to quiescit logica concedo majorem, quo tantum mediate posito quiescit N: majorem
vel sic: illud est obiectum circa quod exercet suas partes, subdistinguo majorem: circa aliquem
concedo majorem: vel denique sic: illud est obiectum, si de eius legibus particularibus
regulis mediate loquantur concedo majorem, secus N: majorem: et contra minorem: eodem
modo dico et procedo.

30 Ob: 6: Logica mediate intendit operationem eo modo quo modo
mediate est possibilis, sed mediate est possibilis in intellectu ergo etiam
mediate intendit esse possibilem in intellectu. R: imo retorquendo:
et Rhetor intendit orationem et magis contentum est possibilis,
ergo omnes est obiectum. Ad distinguo majorem: ita ut eiusmodi mediate attingat
per suas regulas subdistinguo majorem: ut operationem mediate et intellectum tantum
mediate attingat concedo majorem: et contra minorem: eodem modo distinguo consequentiam.
et sicut sit impossibile dato freno non daretur equus, freno factoria
quidem non esset contenta ob deficientem finem extrinsecum quem re-
spicit; ita logica si esset possibilis operatio extra intellectum, careret
quidem fine extrinseco, quia operatio a natura ordinata ad intellectum
tanquam principium petit respectum aliquem essentialem, ex quo
tamen non sequitur, quod intellectus sit pars ipsius.

31 Ob: 7tio: si distinguitur intellectus inter se potentia activa et passiva, tunc
deberet disponi potentia passiva per expulsionem indispositionum et radicem
apprehensionum, et neque operatio extra intellectum per impossibile producta
induci posset in intellectum, nisi prius disponeret, ergo et nunc ita debet dispo-
ni. Hinc non valet in rhetoricam et musicam cum arithmeticam cum
intellectu. R: retorqueo ergo in casu impossibili intellectus esset obiectum logicae dato quod esset
possibile N: Ad 2tio nec quidem hoc concedo et dico, quod tota difficultas
non esset posita, si disponeret potentia activa quae praesupponit dispositi-
onem, quia prius est agere quam pati, prius ergo deberet produci operatio,
hoc autem producta non esset difficultas in receptione sicut et nunc in ea
non est difficultas.

32 Ob: 8tio ubi est finis cuius ordo obiectum et finis est voluntas ergo est
logica intellectus. R: ergo autem voluntas est finis cui ordo ad
finis qui N: quid est dantem quod ordo sit bonus cuius effi-
cere, ergo voluntas tantum considerat indirecte et tanquam finis cui
operationis vero voluntas est finis qui. alias foret contradictio,
cum supra diceret in actionis adsumi esse finem quam actionem
et exercitium.